

Inför Sylfs fullmäktigemöte

Underläkarflykten till Norge – dåligt betyg för landstingen

– Med fler alternativa arbetsgivare skulle svensk sjukvård utvecklas snabbare och till det bättre.

Det säger Mattias Hällje, Sylfs avgående ordförande, inför helgens fullmäktigemöte den 27–28 mars i Stockholm.

Olika undersökningar visar att mediciner studerande och underläkare inte är nöjda med landstingen som arbetsgivare. Att unga läkare nu i så pass stor omfattning också söker sig utomlands är ganska nytt, och både positivt och negativt, menar Mattias Hällje.

– Negativt, därför att det visar att Sverige inte kan attrahera de unga på samma sätt som tidigare. De skulle behövas för att säkra den framtida tillgången på specialister här hemma. Samtidigt är det glädjande att underläkarna väljer det som är bäst för dem själva.

Men många unga läkare idag kanske i sig uppskattar erfarenheten av att ha arbetat i ett annat land?

– Ja, men även i de fallen måste det ändå finnas något som lockar dem hem igen. Då duger det inte med korttidsvikariat, en lön som inte matchar lönerna i länderna närmast Sverige eller att arbetsgivaren inte premierar det centrala i vården – nämligen mötet mellan patient och läkare, svarar Mattias Hällje.

Alternativa arbetsgivare

Bristen på alternativa arbetsgivare har gjort att Sylf under 1996 och framför allt 1997 arbetat på att internt förankra kravet på fler alternativa arbetsgivare inom sjukvården.

– Det kan vara allt från arbetstagar-kollektiv, institutionsägda kliniker och sjukhus, primär- och landstingskommunalt driven sjukvård till privata vårdgivare. Huvudsaken är att arbetsgivarna blir fler, oberoende av varandra och med så stor bredd som möjligt.

– Vi menar att man som doktor ska kunna lämna en arbetsgivare som man inte är nöjd med, oavsett om det beror på vikariatssituationen, specialistutbildningens kvalitet eller att man inte får rätt lön för sin prestation. Även läkare och sjuksköterskor måste kunna rösta med fötterna, dvs byta arbetsgivare.

Fler alternativa vårdgivare bör också leda till förbättringar av vården genom

att man organiserar verksamheten effektivare och mera professionellt.

Men att gå från ett landstingsmonopol till ett privat oligopol eller monopol skulle inte vara någon vinst, tvärtom. Det viktiga är en reell och uthållig mångfald.

Sylfs uppfattning är också att sjukvårdens finansiering även i framtiden ska vara solidarisk, att vård ska ges på lika villkor och med lika tillgänglighet för alla.

Individuella löner – nytt och svårt

En stor förändring för underläkarna är att de sedan några år själva förhandlar om sina löner, i ett individuellt lönesystem. Det har krävt stora insatser från Sylfs sida, både för att förbereda underläkarna, men också för att få arbetsgivarna att hantera lönesystemet på det sätt som varit avsett.

Erfarenheterna är blandade.

– På en hel del ställen har man i praktiken velat fortsätta med de gamla tariff-lönerna, det har varit bekvämt att kunna placera in underläkarna i en lönetrappa. I andra landsting har man insett att individuella löner är av värde för verksamhetens utveckling. De landstingen kommer att ha ett försteg när vi går mot en specialistbrist.

AT/ST-propositionen

Genom idogt arbete från bl a Sylfs och Läkarförbundets sida har riksdagen

Att unga läkare väljer att arbeta utomlands, tex i Norge, är en viktig signal om att allt inte står rätt till på den svenska arbetsmarknaden, anser Sveriges yngre läkares förening, Sylf.

antagit en lag som från den 1 juli i år ålägger landstingen att inrätta det antal ST-tjänster som behövs.

– När ST-systemet infördes 1992 minskade specialistutbildningen i ett slag med hälften. Landstingen förväntade sig att någon annan skulle utbilda specialisterna, som de sedan skulle kunna »köpa över». När alla resonerade likadant blev situationen ohållbar. Det finns mycket att ta igen.

Nytt är också en nationell samordning för att riktstäckande och långsiktigt klara specialistförsörjningen – ett ansvar som de enskilda landstingen inte kunnat ta. Läkarförbundet och Läkarsällskapet deltar i Socialstyrelsens arbete med att ta fram detta centrala planeringsstöd för bedömning av det framtida specialistbehovet, CPS.

Satsning på ledarskap

En annan positiv sak för Sylf är den ökade uppmärksamheten på läkares ledarskap.

– I Stockholm har man introducerat en ambitiös satsning på ledarskap under specialistutbildningen, i ett väl genomarbetat program som ser väldigt bra ut, och som vi hoppas ska sprida sig ut över landet, säger Mattias Hällje.

Jan Lind